

YENİLENEBİLİR ENERJİ KOOPERATİFLERİ

TÜRK HUKUKUNDA KOOPERATİFLERİN KURULUŞ USUL VE ESASLARI

1.TARİHSEL SÜREÇ

Kooperatif terimi ilk olarak İngiliz Robert Owen (1771-1858) tarafından kullanılmış olup, Owen konut yapımı amaçlı olarak girişimde bulunmuş, sağlık alanında çalışmalar yapmış, bulunduğu yere mutluluk getiren adam diye tanınmış ve kooperatifçiliğin babası kabul edilmiştir.

Dr. Willieam King (1786-1865) ise ilk tüketim kooperatifini kurmuş ve bu alanda deneyim kazanılmasına önyak olmuştur.

Robert Owen (1771-1858)

Dr. Willeam King (1786-1865)

Mustafa Kemal ATATÜRK ise Kooperatifçiliğin önemine değinmiş ve şu sözlerle kooperatifçiliğin manasını özetlemiştir.

“Kanaatim odur ki, muhakkak surette birleşmede kuvvet vardır. kooperatif yapmak , maddi ve manevi kuvvetleri, zeka ve maharetleri birleştirmektir. **Yoksa bir zayıf ile bir kuvvetlinin birleşmesinden bahsetmiyorum. birleşmenin böylesi zayıf olanın kuvvetliye esir olması demektir.** Ege iktisat mintikasındaki bütün insanların hasıllarını ve gayretlerini birleştirmesi muhakkak feyizli neticeler verecektir. Türkiye' nin say, hayat ve mevcudiyetini mütalaa edince birleşmeden mütevellit fayda ve menfaatlerin çok büyük olacağı kanaatine varacağınızdan şüphe etmiyorum. **Müstahsillerin birleşmesinden şahsi menfaatlerinin haleldar olacağını düşünenler tabii şikayet edeceklerdir.**”

Türk Hukuk Sisteminde ise temelini 10.05.1969 tarihli 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kooperatifler şöyle tanımlanmıştır;

Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını iş gücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir. Kooperatifler en az 7 ortak tarafından imzalanan ve noter tarafından onaylanan ana sözleşme ile kurulur.

*Bkz: 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu md. 2

TÜRKİYE'DE KURULU KOOPERATİFLERE İLİŞKİN BİRTAKIM VERİLER

	<u>BİRİM KOOP.</u>	<u>ORTAK SAYISI</u>
1. 1163 SAYILI KOOP. KANUNU (1969)	55.884	5.623.609
2. 4572 SAYILI TARIM SATIŞ KOOP. KANUNU (2000)	388	706.110

1-Bu dönemde özellikle 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulan başlıca ve yaygın kooperatif türleri, "38.175" ile Konut Yapı Kooperatifleri, "5.241" ile Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri, "4.042" ile Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifleridir.

2-4572 Sayılı Tarım Satış Kooperatifleri Kanununa göre kurulan kooperatifler ise "334" Tarım Satış Kooperatifi, "46" Tütün Tarım Satış Kooperatifi, "8" Bağımsız Tarım Satış Kooperatifi.

3-1581 Sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa göre ise kurulu "2.142" kooperatif bulunmaktadır.

2-TÜRK HUKUKUNDA KOOPERATİFLERİN KURULUŞ SÜREÇLERİ

Kooperatif Ana Sözleşmesinde bulunması gerekli hususlar şunlardır:

1. Ana Sözleşme onay tarihi,
2. Kooperatifin unvanı ve merkezi,
3. Kooperatifin amacı ve çalışma konuları, varsa süresi,
4. Ortaklık sıfatını kazandıran ve kaybettiren hal ve şartlar
5. Kooperatifin sermayesi ve bunun nakdi kısmına karşılık olarak ödenen en az miktar ve her ortaklık payının değeri
6. Ortaklık payı belgelerinin ada yazılı olduğu
7. Ortakların aynı sermaye koyup koymayacakları, Aynı sermaye ve devralınan akçalı kıymetlerle işletmelerin neden ibaret oldukları ve bunlara biçilen değerler,
8. Kooperatifin yükümlülüklerinden dolayı ortakların sorumluluk durumu ve derecesi,
9. Kooperatifin yönetici ve denetleyici organlarının görev, yetki ve sorumlulukları,
10. Kooperatifin temsiline ait hükümler,
11. Yıllık gelir gider farklarının hesaplama ve kullanım şekilleri,
12. Kooperatifin yapacağı ilanların şekli ve şirket sözleşmesinde de bu hususta bir hüküm
13. Yönetim kurulu kararlarının ortaklara ne suretle bildirileceği
14. Kurucuların adı, soyadı, iş ve konut adresleri

I. KURULUŞ

1. [Dilekçe](#) (Kooperatif yönetim kurulu üyeleri tarafından müştereken imzalanmalı, vekaleten imzalanmış ise vekaletin aslı veya onaylı sureti eklenmeli, ekindeki evrak dökümünü içermelidir. Dilekçede kooperatifin ünvanı, sermayesi, merkezi, açılış tarihi ve bu tarihteki gerçek faaliyetinin konusu NACE** koduyla birlikte açıkça gösterilmeli ve bu bilgilerin doğru olduğu aksinin tespit edilmesi durumunda sorumluluğun dilekçeyi imzalayan kişi ya da kişilere ait olduğu yazılmalıdır.)
2. İlgili Bakanlık tarafından onaylanmış noter tarafından tasdik edilmiş ana sözleşme örneği
3. Bakanlık izin yazısı aslı
4. Yönetim kurulu üyelerinin kooperatif unvanı altında imza beyannameleri
5. [Oda kayıt beyannamesi](#) (Yetkililerce imzalanması ve ortakların resimleri bulunmalıdır)

*Bknz: 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu md. 3

** Avrupa'da ekonomik faaliyetlerle ilgili istatistiklerin üretilmesi ve yayılması amacıyla yönelik bir başvuru kaynağıdır. NACE kodlamasında faaliyet konularına göre işyerlerine/işletmelere altı haneli bir kod verilmektedir.

*Bknz: 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu md. 3

Dipnot: 14.01.2010 tarih 27462 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ gereğince; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu' na tabi kooperatiflerde 1 ortaklık payının değeri 100 TL ye yükseltilmiştir.

II. ANASÖZLEŞME DEĞİŞİKLİĞİ

1. [Dilekçe](#) (Yetkililer tarafından müştereken imzalanmalı, ekindeki evrak dökümünü içermelidir. Vekaleten imzalanmış ise vekaletin aslı veya tasdikli sureti eklenmelidir)
2. Genel kurul tutanağı (2 nüsha)
3. Hazirun cetveli
4. Bakanlık temsilcisi atama yazısı aslı
5. Tadil mukavelesi (2 nüsha)
6. Tadile ait bakanlık izin yazısı aslı.

III. GENEL KURUL

1. [Dilekçe](#) (Yetkililer tarafından müştereken imzalanmalı, ekindeki evrak dökümünü içermelidir. Vekaleten imzalanmış ise vekaletin aslı veya tasdikli sureti eklenmelidir)
2. Genel kurul toplantı tutanağı (2 nüsha)
3. Hazirun cetveli
4. Bakanlık temsilci atama yazısı aslı

Genel kurulda yönetim kurulu seçimi var ise

1. Görev taksimi ve kooperatifin temsil ve ilzaminin ne şekilde olacağına dair noter onaylı yönetim kurulu kararı (2 nüsha)
2. Yetkililerin kooperatif ünvanı altında düzenlenmiş imza beyannamesi
 - Genel kurul ve yönetim kurulu kararında üyelerin adları kısaltılmadan TC Kimlik numaraları ile birlikte yazılmalıdır.
 - Sicil gazetesi ilanında yaşanan güçlük nedeniyle genel kurul tutanağı okunaklı yazılmalıdır.

IV. ŞUBE AÇILIŞI (KONUMUZDAN UZAK KALMAKTA OLDUĞU İÇİN KAPSAM DIŞINDA DEĞERLENDİRİLMİŞTİR.)

V. MERKEZİ BAŞKA BİR SİCİLİN GÖREV ALANINDA BULUNAN KOOPERATİFİN ŞİRKETİN BAŞKA BİR SİCİLE MERKEZ NAKLİ (KONUMUZDAN UZAK KALMAKTA OLDUĞU İÇİN KAPSAM DIŞINDA DEĞERLENDİRİLMİŞTİR.)

VI. TASFİYEYE GİRİŞ

1. [Dilekçe](#) (Yetkililer tarafından müştereken imzalanmalı, ekindeki evrak dökümünü içermelidir. Vekaleten imzalanmış ise vekaletin aslı veya tasdikli sureti eklenmelidir)
2. Genel kurul toplantı tutanağı (2 nüsha)
3. Hazirun cetveli
4. Bakanlık temsilci atama yazısı aslı
5. Tasfiye Memurlarının tasfiye halinde ibaresi ile başlayan ünvan altında düzenlenmiş imza beyannamesi
 - Tasfiye girişinin tescili sonrasında Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde alacaklılara çağrıya ait ilan yapılması gereklidir. Bu yapılmadığı takdirde tasfiye süresinin uzaması durumu ortaya çıkmaktadır. Memurluğumuzda bulunan [ilan formları](#) kaşe ve tasfiye memurlarının müşterek imzası ile ilana verilmelidir.

VII. TASFİYE SONU

1. [Dilekçe](#) (Tasfiye memurları tarafından müştereken imzalanmış olmalı)
2. Tasfiye sonuna ilişkin genel kurul toplantı tutanağı (2 nüsha)
3. Hazirun cetveli
4. Bakanlık temsilci atama yazısı aslı

[Tasfiye Sonu Beyanı](#) (2 nüsha - kooperatif kaşesi ile tasfiye memurları tarafından müştereken imzalanmış olmalı

- Tasfiye sonu bilançoları genel kurul tarafından tasdik edilemiyor ise (genel kurul toplanamaz ise) Asliye ticaret mahkemesince, tasfiye sonu bilançolarının tasdikine ilişkin kesinleşmiş karar ile tasfiye memuru sicil kayıtlarının silinmesini talep edebilir.
- Tasfiye bilançosunun kabulü ile tasfiye sonuna ait genel kurul alacaklıları 3.defa davetten itibaren 1 yıl sonra toplanabilir.
- Tasfiye bilançosunun kabulü ile tasfiye soruna ait toplantıda evvelce yapılmayan olağan genel kurullar var ise bu dönemlerin de görüşülerek ibra edilmesi gerekmektedir.
- Ortakların / Yönetim Kurulu üyelerinin TC kimlik numaraları kararda yazılmalı veya karar ekinde internet çıktısı verilme

GENEL KURUL BAŞLICA GÖREVLERİ

Genel Kurul Esas İtibariyle,

- Anasözleşmeyi değiştirmek,
- Yönetim Kurulu ve Denetçiler Kurulu üyeleri ile gerektiğinde Tasfiye Kurulunu seçmek,
- İşletme hesabıyla bilanço ve gerektiğinde gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak,
- Yönetim ve denetçiler kurulunu ibra etmek,
- Kanun ve anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek,
- Gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerini ve azami fiyatını, satılacak gayrimenkulün ise asgari fiyatını belirlemek,
- İmalat ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemini belirlemek,
- Yapı kooperatiflerinde; kooperatifin ortak sayısı ile yapılacak konut ya da işyeri sayısını belirlemektir. (1163 say. yasa md. 42)

YÖNETİM KURULU BAŞLICA GÖREVLERİ

Yönetim kurulunun esas itibariyle,

Yönetim Kurulu, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde kooperatifin faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organıdır. Yönetim Kurulu en az üç üyeden kurulur. Bunların ve yedeklerinin kooperatif ortağı olmaları şarttır. Yönetim Kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişiler, temsilcilerinin isimlerini kooperatife bildirir. 1163 say. yasa md. 55)

-Kooperatifin amaç ve menfaatleri ile genel kurulca belirlenen esaslara uygun arsa bulmak, arsa teminine yönelik çalışmaları yapmak, arsa kat karşılığı alınmış ise bu hususu tapuya şerh ettirmek, imar planı ve parselasyon ile imalatlarla ilgili plan, proje ve haritaları yaptırmak,

-Yıllık bilanço ile gelir-gider hesabının hazırlanmasını sağlamak,

-Olağan genel kurul toplantılarına sunulacak faaliyet raporlarını hazırlamak ve toplantı esnasında ortakların bilgisine sunmak,

-Ortaklar ile ortak olmak için başvuranların ana sözleşmede belirtilen şartları taşıyıp taşımadıklarını araştırmak, ortaklığa kabul, ortaklıktan çıkarma işlemleri hakkında karar vermek,

-Kooperatif amaçlarının gerçekleşmesinde kullanılmak üzere ilgili kuruluşlardan borç para almak,

-Kooperatif gelirlerini tahsil, ödemelerini tediye etmek, Kooperatife yapılan bağışları kooperatif amaçlarına uygun işlerde kullanmak,

-Bakanlık ve diğer resmi kurumlarca istenilen her türlü belge ve evrakı tedarik etmek, bilgi vermek, denetim için gönderilen yetkili elemanlara gerekli kolaylığı göstermek,

-Kooperatifi resmi dairelerde, mahkemelerde ve üçüncü şahıslara karşı temsil etmek,

-ibra etmek, dava açmak, sulh olmak veya davadan vazgeçmek,

-Genel kuruldan karar almak şartıyla kooperatifin taşınır ve taşınmaz mallarını satmak, rehine koymak veya mülkiyetlerini aktarmak,

-Kooperatifte istihdam edilecek personeli belirlemek,

-Kamu kaynaklı kredi kullanımını için kooperatif gayrimenkullerini ipotek ettirmek,

-Kooperatif denetçilerinin inceleme görevlerini yerine getirmeleri esnasında gerekli belgeleri tetkike hazır etmek ve gereken kolaylığı göstermek,

-Genel kurul toplantısı gündemini belirlemek ve toplantıya ağrı, Bakanlık temsilcisi talebi gibi toplantı öncesi görevler ile genel kurulu takiben toplantıya ilişkin muhtelif belgeleri ilgili kurum ve kuruluşlara sunmak,

gibi görev ve yetkileri bulunmaktadır.

Türk Hukukunda kooperatiflerin işleyişi açıklamaya çalıştığımız bu şablonda belirtilmiştir.

Sonuç : zetlememiz gerekirse; Türk Hukukunda yenilenebilir enerji kooperatiflerinin kuruluş usul ve esasları yasal olarak Kooperatifler Kanunu ile çizilmiş olan ereve ile küçük ölçekli yatırımlar açısından enerji üretimi konusu ise özellikle Lisanssız Enerji retimi Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Lisanssız Enerji retimi yönetmeliğinde ise temel olarak 1 MW kapasiteye kadar elektrik üretimini yapacak tesislerin tabi olacağı esas ve usulleri belirlemede, bu tesislerin kurulması bakımından, lisanssız elektrik üretimi yapacak kişilerin tüzel veyahut gerçek kişi olabileceklerini belirleyerek bu anlamda bir sınırlandırmaya gidilmemektedir.

Bütün bu değerlendirmeler kapsamında Türk Hukuku açısından 4571 sayılı Kooperatifler Kanunu ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından çıkarılmış Enerji Piyasasında Lisanssız Elektrik retimine İlişkin Yönetmelik mevcuttur. Bahse konu yönetmelik ise kapsamlı olarak değiştirilme aşamasındadır. Konunun devamını Sayın Av. Derya Nazan NVERİR açıklayacaktır.